

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe, și răspunsuri la întrebări, despre formarea și conducerea
tovărășilor și însoțirilor economice.

cu sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și cu îndrumări pentru valorizarea produselor economice

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Apare în 10, 20 și 30, a fiecărei luni.

Adaus economic la „LIBERTATEA“.

Anul II.

ORĂȘTIE, 20 Noembrie v. 1907.

Nrul 30.

Sub steag!

După o muncă stăruitoare, ce-am făcut-o vreme de doi ani prin foaia noastră „Tovărășia“ pentru împretinirea cu alcătuirea de tovarășii, mai ales pe satele noastre, — iată-ne ajunși la realizarea unui început, ce nădăjduim, că ne va da putința să întrupăm mai cu izbîndă ideile, ce sunt scrise cu dragoste și însuflețire pe steagul sub care ne-am pornit la muncă cinstită și, credem, folositoare neamului și țării noastre. Dacă glasul nostru n'a sunat în pustiu, și, după semnele de dragoste ce le avem, credem că n'a sunat în pustiu, — suntem convinși că începutul nostru modest, va da roade folositoare obștei, folositoare economiei noastre, ce așteaptă încă atît de multă organizare, atît de multă strîngere de puteri.

Din scrierile de pînă acum, din prospectul ce-l publicăm aici, din munca noastră, — nădăjduim că tuturor ce să interesează de această muncă, — le sunt cunoscute țintele, la care dorim să ajungem. Acum e rîndul fruntașilor noștri, a conducătorilor de prin sate, și în primul rînd al Vostru iubiti săteni: să vă porniți pe lucru, să Vă înșiruiți sub steagul ce-l desfășurăm prin „Tovărășia Centrală“ — ca să ducem la izbîndă nizuința pentru un traiu mai ușor, mai tichnit, pentru o muncă mai organizată, cu rînduri mai strinse! In tovarășie e puterea și mîntuirea noastră și a avutului!

La muncă dar — sub steagul mîndru al Tovărășiei!

Convocare.

P. T. domnii care au scris quote și toți aceia, care aprobă și doresc să sprijinească alcăluirea »Tovărășiei Centrale« din Orăștie, în baza prospectului alăturat sunt chemați cu toată dragostea să ia parte la

adunarea generală de constituire a »Tovărășiei Centrale« din Orăștie, ce să va ținea în Orăștie *Duminecă în 9/22 Dec. n. 1907, la ora 2 d. a. în localul școlii române.*

Programul adunării:

1. Alegerea unui președinte ad hoc și constituirea biroului.

2. Tălmăcirea scopului înființîndei »Tovărășiei Centrale«.

3. Prezentarea și desbaterea proiectului de statute.

4. Hotărîrea asupra înființării tovarășiei și raportul fondatorilor.

5. Alegerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.

6. Luarea de măsuri pentru înregistrarea firmei la tribunalul reg. ung.

Eventuale propuneri.

Fondatorii.

Prospect

pentru înființarea unei CENTRALE pentru tovarășii sătești, la Orăștie.

1. Firma însoțirii va fi »Tovărășia Centrală« (Központi szövetkezet) din Orăștie (Szászváros).

2. Scopul »Tovărășiei« este: să ajute și să promoveze dezvoltarea, consolidarea și înaintarea economică în general, și în special a satelor, mai ales:

prin înlesnirea producțiunii și a valorizării de produse agricole și industriale,

prin valorizarea și vînzarea de unelte, mașini, semințe și altoi,

prin ajutorarea culturii de vite,

prin procurarea de materii prime pentru industrie și de articli de consumație,

prin arendarea și parțelarea de moșii,

prin mijlocirea de capitale și izvoare de muncă și cîștig,

prin mijlocirea de asigurări de tot felul, și

prin cîștigarea și darea de informații economice.

Toate aceste le va îngriji tovarășia Centrală sau direct, sau prin tovarășii sătești, după-
ce ținta de căpetenie a acestei tovarășii este: să înființeze și să ajute înființarea de tovarășii economice de producțiune, valorizare, consum, credit și arendare, mai ales pe sate.

3. Tovărășia Centrală își întinde lucrarea întru-cît să va putea peste întregă țara.

4. Membru al Tovărășiei Centrale poate fi ori-care cetățean integru al țării, care e credincios și însuflețit pentru steagul întovărășirii, precum și Tovărășiile sătești și alte corporații și persoane morale — ce stau în afară de politică.

5. Capitalul însoțit al »Tovărășiei Centrale« să formează:

a) din quote (părți, acții) de cîte 10 coroane (zece coroane), ce sunt a să plăti în cel mult 5 rate, și în vreme de un an.

b) din părți fundamentale de cîte cel puțin 100 coroane și cel mult 1000 coroane, subscrise de Tovărășiile sătești, de institute de bani ori de alte corporații și de privați.

c) Din donațiunile, ce să vor face sau cu un scop anumit, sau cu scopul de a sprijini acțiunea pentru tovarășii.

6. Răspunderea proprietarilor de quote a țărîmuri (limitată) numai pînă la de 5 ori suma quotelor subscrise.

Răspunderea proprietarilor de quote fundamentale, să estinde numai pînă la suma subscrisă, — întocmai ca și a donatorilor.

7. Fie-care quotă are drept la un vot; o quotă fundamentală la 5 voturi după fie-care 100 coroane; donatorii au numai vot consultativ — ca donatori. Mai mult ca 10 voturi însă nime, sub nici un titlu, nu poate esercia.

8. Tovărășia Centrală să înființezează pe timp nehotărît. Membrii însă pot repăși în conglăsuire cu rînduelile legii comerciale ungare din 1875 respective în conglăsuire cu rînduelile legii despre tovarășii.

9. Intrarea ca membru la »Tovărășia Centrală« să face prin subscrierea »Declarației de membru«, care e a să trimită, împreună cu 2 coroane după fie-care

quotă (ori 20 coroane după fie-care quotă fundamentală) și 1 cor. spese de fondare, până în ziua adunării de constituire, la adresa „Admin. Libertatea” în Orăștie-Szászváros — care, împreună cu fondatorii, răspunde pentru sumele primite.

10. Adunarea generală de constituire, să va ținea în Orăștie, în prima Duminică după sărbătoarea Sftului Nicolae — la ora 2 d. a.
Orăștie — Hunedoara, la 30 Noemvrie 1907.

Pentru fondatori :

Yașile C. Osvadă,

Directorul însoțirii „Agricola”
și redactorul „Tovărășiei”.

Până acum au anunțat întrarea ca membri ai »Tovărășiei Centrale« următorii:

Banca „Lipovana» din Lipova anunță că subscrie cel puțin 2000 coroane.

» »Grănițerul« din Dobra, anunță subscrieri de quote de 1000 coroane.
» »Cordiana« din Fofeldea anunță quote de 100 coroane.
» »Brădetul« din Orlat anunță întrarea ca membru
» »Economia« din Cohalm » » » »
» »Orăviceana« din Oravița » » » »
» »Agricola« din Hunedoara » » » »
DI Dr. Alex. Mocsonyi din Birkiș » » » »

» Ioan Moța din Orăștie, anunță 25 membri
» Vasilie Nemeș din Cojocna » 20 »
» Teodor Rotariu din Prigor » 5 »
» Alexa Țăran, înv. din Vojtec » 25 »
» Rem. Perian, preot din Mircovaț » 3 »
» Petru Panga, neg. din Zgribești » 25 »
» George Bîjia din Poiana » mai mulți »
» Ladis. Nandra, preot din Silvaș » 4 »
» G. Comșia. păd. din Ilva mare » 30 »
» I. Serb dudum. din Poiana Sibiului » 30 »
» Ignat Borza, cantoner în A. Julia » 3 »
» Bucur Lupescu din Ibănești » 5 »
» V. Nicoruța preot în Cușuiș (Bihor) » 20 »
» T. Hărșan preot în Chimit. de Câmp. » 3 »
» Dr. Ioan Pop. avocat în Brad » 25 »
» George Băltian, înv. în Zsidovár » 15 »
» Ioan Roșu, cantor din Straja » 10 »
» Ioan Roșu, înv. dir. din Buteni » 20 »
» Nicolae Danciu, înv. din Jebel » 30 »
» Toma Hațegan, neg. în Batta » 6 »
» Procopiu Stanciu, întrepr. Căpîlna » 10 »
» Ales. S. Muntean, neg. Roșia » 15 »
» Ioan Nicoara, măsar din Beriu » 30 »
» » » » Sărăca » 10 »
» I. Tipeiu, din S. Sebeș » 3 »
» E. Drăgan, din Tătirlăua » 3 »
» A. Mihaescu, preot în Lunca Cernei » 6 »
» Pavel Beșa din Borgo Prund » 5 »
» P. A. Mihuț preot și dir. în Hondol » 12 »
» Ioan Franțiu din Cerova » 20 »
» Moise Pribeag din Streiu-Plopi » 10 »
» Teodor Nagy preot în Zau » 5 »
» Teodosiu Popa, preot în Furcșora » 30 »
» Moise Comșa din Cața » 2 »
» I. Bercan, preot din Mercheașa » 27 »
» Petru Poenariu, înv. în Mercina » 25 »
» Iosif Criste din Dobra » 20 »
» Iosif Muntean din Borband » 20 »
» Vasilie Indre, înv. din Someș-Gorolău » 10 »
» Vasile Hagea din Măgina » 3 »
» George Bălan din Comloșul mare » 50 »
» Gavril Todica, contabil din Geoagiu » 30 »
» » » » din jurul Geoagiului » 100 »
» George Daniil, înv. din Căstău » 10 »
» Moise Oprișiu din Armeni » 25 »
» Virgil Amandia din Ictar » 30 »
» Ioan Bojan din M.-Szt.-Iakob » 40 »
» Dim. Popovici și Nic. Lazarescu din Șiria » 20 »
» Iosif Bena din Vrani » 10 »
» Gavril Bude, înv. în Suciul de sus » 20 »
» Juga Ioan I. Filimon din Brîznic » 10 »
» Petru Milotin din Doman » 20 »

și alții o mulțime înștiințați cu vorba și înștiințându-să și acum.

Inștiințări să mai primesc și cele sosite până la adunarea de constituire, au drept de hotărîre a adunare, și se vor publica în »Tovărășia« ca răspunsuri a acelor suflete bine primitoare și bine înțeleghătoare, cari ne-au întins printre cei dintii mâna de ajutor la pornirea unui lucru mare și bun pentru poporul nostru cel prea rămas napoi! Salutăm cu drag pe cei înștiințați și pe cei ce vor veni!

Socialism.

II.

Ideile ce le propagă adevăratul socialism au la temelie cea mai largă dragoste pentru de-aproapele noastre; pe toți vrea să-i vadă îndestuliți pe deplin, liberi, fără să ducă vre-o lipsă; toți să aibă drepturi egale, — toți să fie asemenea, toți să fie frați și toți să aibă de-opotrivă pâinea de toate zilele.

Numai cit ideile aceste cum nu s'au zămislit în capete seci, tot așa nu pot fi înțelese, nu pot fi nutrite cum trebuie de oameni de rînd, de oameni lipsiți de darul minții agere, lipsiți de temelia învățaturii și fără de generositate în sufletul lor brutal.

Unul, doi, zece — au gândit și au știut vedea de ce are omenimea lipsă ca să fie fericită. Vorba lor a auzit-o mulțimea, scrisul lor l'au cetit milioanele desmoșteniților, a săracilor și s'au pornit razna pe câmpuri cu vorbele învățaților în gură — fără ca să le poată pătrunde adevăratul înțeles. Cam așa au ajuns socialiștii întii la grevele cu cravate roșii, iar ceilalți, mai nerăbdători și decît aceștia, anarhiștii, la — bombe!

Și pornirea lor — a prins, crește, să lățește, căci făgăduiește sarea cu marea, fericirea deplină. Și ciți sunt Doamne cu sufletele nenorocite, cu trupul în zdrențe, cu copiii fără corn de pâne!

Și cum muncitorimea' ce lucră cu ziua, mîncă și să îmbracă cu ce cîștigă, ce n'are casă și vatră, n'are avere nici în bani, nici în pămînturi, nici în vite, — ea, muncitorimea a fost și este și azi cea dinti, care s'a înșiruit sub steagul roșu al socialismului, cu teroarea, cu grevele, cu spumele sale ce însoțesc chiotele de durere pentru pâne, pentru traiu mai ușor.

Așa s'a ajuns că azi, mai eles aici la noi în țară, numai muncitorimea să ține că formează armata adevăraților socialiști.

Ba spun și vreau să dovedească faptul, că numai munca brațelor e singura muncă vrednică, singura muncă de fo-

los și în adevăr productivă. Și asta pentru ca apoi numai pentru muncitorii cu brațele, numai pentru muncitorii cu ziua, să ceară toate bunătățile, ce le-ar aduce socialismul, așa cum le-au oglindat atît de fermecător mării învățați ai sociologiei.

Și-au uitat socialiștii noștri și de muncitorii cu mintea și de muncitorii cu inima, de toți, de toți, — numai pentru ei totul, pentru alții nimic...

În această răsboire apoi au ajuns, că nu vreau să cunoască moștenire, nici proprietate, nici individ cu eul său liber, nici neam, nici patrie, nici chiar — Dumnezeu.

În cântecele însuflețitoarei Marsielleză ei merg, să împing, străbat înainte — cred ei spre ideal.

În însuflețirea aceasta pe care noi o știm prețui, ba o admirăm ca însuflețire, nu văd cît de greșit au înțeles pe învățătorii lor, nu văd cum între ei și între cei cu răbdare, să deschide groapa despărțirii. Ei nu văd, nu aud, merg înainte și chiamă cu ei pe toți cîți îi pot lua din drum.

Așa, în acest vârtej au început să se învâle și cîțiva din neamul nostru românesc. Și să pare că pe zi ce merge tot mai mulți să alătură, — pornesc și ei razna, cu mulțimea.

Primejdia acestui mers nu o vedem noi în mersul ca atare, în alăturarea de azi la socialiștii de azi, din țara asta.

Primejdia noi o găsim în faptul, că atunci cînd va veni vremea să vadă însuflețirii de azi, că au luat-o pe cale greșită, ei să von ști desmeteci, să vor ști întoarce, vor ști cum să o sucească, de vreme-ce traiul lor în orașe, cetitul lor, convenirile lor, i-au desghetat la minte, știu să judece la adică și cu capul lor. *Dar poporul nostru*, neumblat în învățături, neștiutor de apucăturile orașelor, neajutorat cum e azi — dacă a apucat odată o cale, apoi fie bună, fie rea, — nu să mai oprește, merge orbiș înainte, până perde tot, și avere și credință, până dă cu capul de părete! Și cînd o zice ho! — în urma lui și în jur de el nu va mai fi nime și nimic!

Aici găsim noi primejdia socialismului de azi pentru *poporul* nostru de azi.

Marile idei socialiste sunt prea greu de înțeles pentru un popor ca al nostru. Vedem că și muncitorimea, grosul ei cel puțin, le înțelege greșit, le folosește rău. D'apoi poporul nostru dela sate! Vai și amar.

Cine vrea binele poporului, e dator să pregătescă poporul pentru marile reforme, ce vor stăpîni omenimea — ca mâne. Dar' face un păcat neiertat dacă îl înfundă în vîrtejul cravatelor roșii — acum, cînd el încă nici palidă idee n'are despre adevăratele principii sociale.

Ba chiar socialiștii, ce-și înțeleg rostul luptei lor, — dacă de fapt îl înțeleg atunci nu vor nizu să compromită dela început, cum în parte s'a compromis, întregă mișcarea, prin înfundarea masselor neștiutoare a muncitorilor și prin înfundarea poporului nostru în lupta socialistă.

Nu e vorba aici de blăstămăția ca poporul să rămână în întunec, poporul să nu știe ce să petrece în lume.

Din contră — dorul nostru e să învățăm poporul, să-l ducem la limanul cunoștinței muncii și înșămnațăii lui, — dar dorim să o facem asta curînd, cu bună chibzuială. Căci după întunerecul mare — lumina prea mare dintr'odată îl poate orbi.

Sutem siguri, că în munca noastră adesea ne vom întîlni cu socialiștii. De multe ori vom merge alături; ne vom întregi unii pe alții — căci toți spre un ideal țintim, toți la fericire, la mai bine vrem să ajungem. Numai cît noi vrem ca dela început acest ideal bine să fie înțeles și înaintarea spre el să nu fie fu gănebună și ușor poticnitoare. Noi vrem să mergem încet, cu rînduială — cum e firea poporului nostru care tot el rămîne, ori e socialist ori nu e socialist.

Căci doar și de altfel drumurile noastre să despart — dela început. Poporul nostru are foarte puțini muncitori de fabrică, de atelier, cu plată de zi — iarna, vara. De-or fi din cele 3 milioane, cel mult 100 de mii. Ceialalți toți au mo-

șioara lor, căsuța lor, vitele lor. Și azi sunt muncitori la alții, mine au ei în brazda lor pe alții — ca muncitori. Așa că ai noștri, cei mai mulți deodată sunt și stăpîni și muncitori.

Programul de luptă al socialiștilor noștri — din nefericire, e întocmit numai pentru muncitori — și contra stăpînilor. Apoi cum voi fi eu muncitorul de azi contra mea, stăpînul de mâne?

Pentru oblierea diferențelor dintre capitaliști și muncitori — suntem și noi cu trup, cu suflet, căci suntem convinși că numai așa să poate închea cu vremea un traiu mai omenesc, mai tichnit.

Dar această oblire, această egalitate, noi după trecutul, după aspirațiile, după firea poporului nostru, numai cu muncă liniștită, numai cu răbdare — o gîndim să o ajungem.

Aici e deosebirea între noi și între socialiști și tocmai în nerecunoașterea acestei deosebiri, găsim noi primejdia în lucru.

Cine cunoaște poporul nostru știe ce primejdie îl amenință cînd nu va mai ținea la proprietate, la moștenire, la lege, la neam.

Dar despre asta — în alt număr.

*

Indreptăm greșala de tipar ce s'a făcut în numărul 28 al „Tovărășiei“ în articolul „Socialism“, unde în loc de „Marx“, „Lassalle“ și „Engels“ s'a cules „Mart, Lassalbe, Engles“.

Peste tot cerem iertare cetitorilor noștri, pentru greșelile de tipar, ce le găsesc uneori în „Tovărășia“. Redactorul aceleia, cum nu locuște în Orăștie, nu poate face revizia asupra culegerii, înainte de a fi tipărită.

Noua lege

despre slujitorii și stăpînii agricoli.

(Urmare din nrul 27).

Simbria și alte competențe ale slujii.

Stăpînul e dator să plătească punctual simbria slujii și toate celelalte competențe ale lui; peste tot, a-și împlini datorințele față de sluga sa cu aceeași conștiințioasă, ce o pofteste și el dela slugă, și cum hotărește și legea.

Dacă stăpînul nu și-ar îndeplini datorințele față de slugă, autoritatea îndreptățită îl pedepsește și pe el la o amendă în bani, până la 50 cor., și-l mai obligă la despăgubirea slujii

și la plățirea cheltuelilor procesuale.

Vremea plățirii simbriei și a competențelor trebuie hotărîtă în contract. Dacă însă aceasta nu s'a făcut, simbria are să fie plătită la sfîrșitul fiecărui pătrar de an, pe cînd celelalte competențe au să se dea înainte, la începutul fiecărui sfert de an. Sunt unele competențe, cari trebuie date în fiecare zi; așa: laptele, nutrețul, etc.

Dacă contractul spune, că stăpînul dă slujii și vipt, hrana trebuie să fie sănătoasă și de ajuns.

Dacă o parte a comențiunii slujii, cum să face în cele mai multe părți la noi, să dă în produse, nu-i iertat să i-să dea curături, grîne curate, ciuruite, și de clasa primă (de cele de frunte), adică din grînele cele mai bune cari s'au făcut și gazdei în acel an. Dacă însă stăpînul e silit să procure dela alții grînele de competență, și atunci e dator să cumpere grîne de de calitate cea mai bună.

Toate celelalte competențe trecue să le dea stăpînul asemenea în calitate bună,

Cu hîrtii, țidule, asemnări, așa numitele „băncuțe-Janci“ este oprit să-ți plătești slugă; asemenea este oprit să răscurperi competențele cu băuturi spirtuase.

Partea slujii de pămînt trebuie dat de cu vreme, ca să nu întîrzie cu săditul și cu sămănatul. Sluga nu poate pofti pe sama sa pămîntul tocmai cel mai bun, dar' nici stăpînul nu-i slobod să-i dea pămîntul cel mai rău, ci cam mijlociu, așa pămînt de care folosește și el pentru sămănatul în acel an.

Dacă învoiala s'a făcut așa, ca sluga să capete partea sa de pămînt lucrată, atunci ea trebuie să fie așa de bine lucrată, cum sunt de obicei lucrate holdele vecinilor ori chiar ale gazdei sămănate cu aceeași sămînță. În schimb și sluga are să lucreze bine pămîntul de comenție. Recolta de pe acest pămînt, stăpînul e dator să o ducă la locuința slujii.

Materiile de foc (lemnene, paie și tuleii), trebuincioase pentru fiert, (pentru copt și încălzit) trebuie să le dea stăpînul slujii în dar; cît însă e dator

să-i deee slujii, trebuie hotărât neinte în contract.

Dacă slujii îi rămân din lemnele de foc, n'are drept să le vînză ori să le dăruiască, sau să le ducă undeva fără învoirea gazdei, dacă nu s'au înţeles cumva altcum.

Grînele slujii la măcinat la moara cea mai aproape are să le care stăpînul.

(Va urma).

STIRI

Aruncul dărilor pe 1908 să va face tot pe temeiul legii vechi și nu pe acela al legii noue, ce să va face din proiectul prezentat dieții acum de curînd prin ministrul Wekerle.

Din acest proiect abia va fi lege cu putere de drept tirziu în primăvară. Până atunci înse aruncul dării va trebui făcut și d'aceea să va face pe temelia legii de până acum — dar nu ca de obicei pe 3 ani, ci numai pe un singur an. Pentru anul 1909 și 1910 să va face aruncul dării pe temeiul legii celei noue.

*

Rugăm îndreptați numărul și datul „Tovărășiei“ ce vi-a venit cu 2 numeri nainte, purtînd în frunte arliculul „Teren de lucru“. Din greșală a rămas pe el tot Nr. 27 și datul de 10 Oct. v., pe cînd de fapt acela e numărul 28 cu datul de 20 Oct. v. — Binevoii a coriga, cei-ce păstrați numerii.

*

Moșia grofilor Sapáry din comitatul Torontalului a cumpărat'o consistorul român gr.-or. din Arad.

Nădăjduim, că cei din fruntea Consistorului, după-ce au făptuit atît de vrednic, vor găsi mijloacele potrivite, ca din această moșie să facă un nou și sănătos izvor de venit și de teren de lucru *pentru sătenii români* din jurul moșiei. Câte idei de întovărășire n'ar putea găsi întrupare pe această moșie!

*

Gospodăria orașului Budapesta e minunată de tot. Acum au încheiat budgetul pe anul viitor 1908 și din acela reese, că socotelile anului viitor să încheie pentru acest oraș rege printre celelalte orașe ale țării, cu o pierdere care e și ea regină printre toate pierderile (defii citele) celorlalte orașe! Cheltuelile Budapestei în 1808, vor fi mai marca venitele, cu numai 4 milioane și 400 de mii de coroane!

Acestea ne-avînd de unde le coperi, cei dela conducerea orașului cer: dări nouă, arunc nou pe locuitori, de 10% (după tot zlotul zece creștari creștere de dare).

Și dacă ții samă că orașul acesta zbiară mai tare ca altele din țară de groaza scumpetei, și chiar în acest an rău să vii cu așa îngreunări pe capul lui, — trebuie să vezi că are conducere tare „patriotică“, tip rupt din conducerea țării peste tot.

Supărător pentru oamenii cu judecată, e mai ales faptul, că orașul Budapesta nu e oraș sărac, doar' are atîta avere, că dacă și-ar plăti din ea toată datoria, tot i-ar rămînea avere curată 215 milioane, cari aduc camete bogate, la cari adăugînd dările orașenești, — conducerii îi stă la îndemână frumos vraf de bani, și — tot nu să ajunge. Că în țara asta nimeni nu știe *cruța*, toți vreau să fie numai domni mari, bine căpătuiți, bine hrăniți, — grosul plătitorilor de dare tacă și plătească până le sar ochii!

*

Tovărășie pentru semințe e pe cale de a să alcătui cu ajutorul Reuniunii economice din comitatul Gömör. Ținta tovarășiei este, ca an de an să pună la îndemîna membrilor semințe sănătoase, curate și de soi, ca așa cu timpul să împămîntenească datina ca agricultorii să se folosească numai de semințe prima. Pe lîngă asta, tovarășia ia asupra-și și valorizarea bucatelor și mijlocirea cumpărării de mașini pentru membrii săi.

Idea aceasta o găsim atît de potrivită și sănătoasă, încît o recomandăm cu toată căldura frunțașilor din satele noastre și mai ales reuniunilor noastre economice. Ori apoi ce ar împedeca băncile noastre ca să-și formeze cite o modestă secție prin care să câștige și apoi să pună la îndemna clientelei lor semințe curate și de soi — prin ce ar ajuta atît de mult ridicarea roadei?

*

Funcționarii băncilor noastre, pe calea organizării. Încă în cel dintii număr al foii „Tovărășia“ și în mulți alții după el, stăruim'am că funcționarii băncilor noastre, cari au ajuns la un număr frumos și sporesc mereu, — să dea lumii dovadă că înțeleg marele folos al însoțirilor, a întovărășirii între sine, că întovărășirea e putere, că doar' însăși băncile pe cari le slujesc, dovadă sunt despre asta, că și acelea din însoțirea multora cu puteri puține, răsărit'au mari și tari. Ei vor da și prin asta pildă poporului nostru cel ce atît de mare lipsă are de întovărășiri, — că ce înseamnă întovărășirea!

Stăruind azi și stăruind mâine, noi aci, alții în alte foi, — deși la

început cuvîntul nostru părea a găsi slab răsunset — azi avem bucuria a vedea pornindu-să pe calea întrupării și această chemare a noastră.

Mai mulți colegi funcționari de bancă, fac apeluri prin ziare (Tribuna și Rev. Econ.) pentru astringerea tuturor funcționarilor români de bancă într'o Reuniune, care să le poarte interesul, să-i ocrotească, să-i ajute în înălțarea lor și spirituală și materială.

Bine va fi de să va întrupa această dorință, căci și prin asta pildă să va da poporului, că și pe el la bine îl îndemnăm cînd îl chemăm mereu să se înșirue sub steagul tovarășiiilor, cari sînt *pirghia înaintării* în ziua de azi!

*

Expoziție de galițe să ține în Budapesta dela 28 Noemvrie până la 1 Decemvrie. Expoziția va fi internațională și judecînd după înștiințările de până acum, ea va fi bine cercetată.

*

Lipsa de vagoane, ce să simte tot mai mult la transporturile de marfă pe liniile căilor ferate ungare și din care pricină, multe părți ale țării sunt amenințate cu lipsă de sare — să zice că va fi delaturată în curînd. Anume ministrul de comerț ar fi încheiat un tîrg cu societatea de minare și tren, care ar pune la îndemîna statului în luna Decemvrie a. c. și Ianuarie 1908 peste 4000 vagoane pentru marfă, de felurite soiuri.

*

Să clătină pămîntul sub noi... Așa a zis fostul ministru președinte Bánffy în o adunare decurînd la Cluj: «S'au îngreunat vremile deasupra capetelor noastre și să clătină pămîntul sub picioarele noastre...»

Și prin asta vrea să deștepte în ascultătorii săi (sfatul bisericii reformate maghiare din Ardeal, a cărui președinte luman e el), luarea aminte asupra ușurinței cu care ia azi lumea lucrurile vieții. Și vrea să-i îndrume spre mai multă stăruință întru întărirea puterilor atît sufletești cît și materiale ale credincioșilor.

Dar' dacă cetățenii cari fac parte din biserica reformată maghiară, Uuguri toți, spriginiți de stat cu toate mijloacele, (că statul le susține ori ajutură din greu școlile, bisericile, așezemintele economice, ba le înființează însuși cite numai poate și unde poate), — dacă acești ocrotiți ai puterii strigă că să clătină pămîntul sub ei, ce să zicem noi, poporul român, cel lăsat să razime numai în propriile puteri?

Noi numai aceea ce vedem, simțim și credem, zicem: Poporul nostru român, deprins a să mulțumi cu puțin, a trăit și a dat nainte și fără de sprijinirile celor cu puterea în mână, ba și contra voinței lor!

Dacă de azi încolo va asculta cu înțelepciune de glasul nostru bi-

nevoitor, care îi spunem mereu: că îmbrățișînd noua pornire a însoțirii, a întovărășirii micilor puteri între sine, în scop economic — noi vom da încă nainte în chip strălucit și trainic făcînd ca sub picioarele noastre să se întărească terenul și să nu ajungă a striga nici strănepoții nostri, că: vai să clătină pămîntul sub noi!

Pe noi ne așteaptă încă vrem de cucerire și întărire, numai să fim stăruitori, cruțători și să înțelegem înțelepciunea întovărășirii lor între noi.

*

Criza americană de bani care a înriurit destul de îngreunător și asupra pieței de bani din Europa, ajutînd mult la scumpirea prea mare a lor, — după cele mai nouă știri, (dela 27 Nov.) este pe cale a să muia și starea piețelor de bani a să îmbunătății.

Să spune că în centrele de băncile mari vor începe în curînd iar plățile de bani gata — prin ce să vor răvărsa iar sume mai mari de bani în piețe, ușurînd încordarea și lipsa de azi.

Vrei să știi, ce și cum să faci cînd înființezi o tovarășie?

— Cumpără broșura

Legea Tovărășiiilor

în care găsești pe lîngă îndrumări despre tovarășii și despre formarea acelor, și toți §§-ii legii comerciale, ce privește tovarășiiile.

Costă 50 fileri și 10 fil pentru postă.

Dacă dorești să ai modele de statute despre tovarășii de credit și despre tovarășii de arendat pămîntul:

— Cumpără broșura

Băncile pop. din România,

în care găsești și date despre băncile din România precum și date despre tovarășiiile dela noi.

Costă 1 eor. și 10 fil. pentru postă.

Amîndouă broșurile sunt scrise de V. C. Osvadă, dela care să pot comanda, trimițîndu-i-se banii la Hunedoara: — Vajdahunyad.

